

58307301 Hajautetut algoritmit

seminaari syksyllä 2007
vastuuhenkilö Jyrki Kivinen
toinen vetäjä Timo Karvi

Seminaarin suorittaminen

- kirjoitelma (10-15 sivua) 50%
- esitelmä (n. 45 min) 40%
- muu aktiivisuus (ml. kirjallinen palaute muille) 10%

Läsnäolopakko: kuunneltava vähintään 9 esitelmää (oman lisäksi); esitelmiä kaikkiaan 13.

Toiminta periodilla I

- ei esitelmiä (poikkeus: 12.10.)
- 7.9. ensimmäinen kokoontuminen: seminaarin ja aihepiirin esittely
- 14.9. toinen kokoontuminen: aiheiden jakaminen, niihin tutustuminen
- 21.9. työsuunnitelman määräaika (lähdeluettelo, muutaman virkkeen hahmotelma sisällöstä)
- 12.10. luonnoksen määräaika (ainakin 5 sivua valmista tekstiä, loppu ranskalaisin viivoin)
- henkilökohtaista ohjausta saa pe 10-12 ja tarvittaessa muinakin aikoina (mutta joka tapauksessa sovi etukäteen sähköpostitse)
- yksinkertaisiin kysymyksiin saa vastauksia sähköpostitse

Toiminta periodilla II

- ensimmäinen esitelmä 12.10. (I periodin viikko 6)
- loput esitelmät periodilla II
- 2 esitelmää / kokoontuminen
- esitelmä n. 45 min, mistä 5 min varataan keskustelulle
- kirjoitelman lopullisen version määräaika 29.10.

Määräaikojen luonteesta

Työsuunnitelman ja kirjoitelmaluonnoksen tekemiselle voi saada (hieman) jatkoaikaa tekemällä

- perustellun hakemuksen
- **ennen** määräajan umpeutumista.

Perusteeton myöhästely alentaa arvosanaa.

Varsinaisen kirjoitelman määräaika on **tiukka**:

- mikä tahansa myöhästymisen alentaa arvosanaa
- myöhästymisen yli 3 vrk tai ilman ennakoilmoitusta johtaa hylkäämiseen.

Materiaali

- Shlomi Dolev: *Self-Stabilization* (melkein kokonaan)
- Nancy Lynch: *Distributed Algorithms* (luvut 5 ja 6)
- muutama artikkelilähde

Johdatus seminaarin aihepiiriin

Hajautettu laskenta: joukko prosessoreita rinnakkaisesti

- suorittaa paikallista laskentaa
- kommunikoi keskenään.

Huomio kiinnittyy järjestelmän

- vikasietoisuuteen
- kommunikoinnin määrään.

Erilaisia malleja:

- synkroninen vs. asynkroninen
- viestien lähettäminen vs. yhteinen muisti
- prosessorit samanlaisia / yksilöllisiä / yksi johtaja
- erilaiset virhemahdollisuudet

Itsestabiloinnin perusajatus

Perusversiossa ajatellaan, että

- järjestelmä on toiminut jonkin aikaa mielivaltaisella tavalla virheellisesti
- erityisesti järjestelmä on voinut päätyä mihin tahansa "ristiriitaiseen" tilaan
- sitten virheet loppuvat.

Pystyykö järjestelmä palaamaan "konsistenttiin" tilaan (kun virheetön jakso kestää riittävän kauan)?

Eroaa malleista, joissa tehdään oletuksia virhemahdollisuuksista (esim. rajoitetaan virheellisten prosessorien lukumäärää):

- itsestabilointi on vahvempi: alkutila voi olla mielivaltainen
- itsestabilointi on heikompi: edellytetään täysin virheetön toipumisperiodi.

Esimerkki itsestabiloinnista

- orkesteri soittaa ulkona
- tuuli yltyy ja kääntelee satunnaisesti soittajien nuotteja

⇒ orkesteri joutuu epätahtiin

- sitten tuuli lakkaa
- soittaja näkee, miltä sivuilta lähinaapurit soittavat
- pystyykö orkesteri synkronoimaan itsensä?

Menetelmä, joka ei toimi:

- jos enemmistö naapureista on keskenään samalla sivulla, seuraa heitä
- voi jäädä oskilloimaan.

Menetelmä, joka toimii:

- seuraa naapuria, joka on pieninumeroisimmalla sivulla.

Klassinen esimerkki: keskinäinen poissulkeminen [Dijkstra 73]

- n prosessoria P_i , $i = 1, \dots, n$, joilla jokaisella oma rekisteri x_i
- prosessorit kytketty renkaaseen $P_1 \leftrightarrow P_2 \leftrightarrow P_3 \leftrightarrow \dots \leftrightarrow P_{n-1} \leftrightarrow P_n \leftrightarrow P_1$
- P_i , $1 \leq i \leq n - 1$, voi lukea myös rekisterin x_{i-1} (vasen naapuri);
 P_1 voi lukea rekisterin x_n
- **keskusdemoni** antaa suoritusvuoron yhdelle prosessorille kerrallaan (reilusti)
- suoritusvuoron saanut prosessori saa suorittaa häiriöttä jonon käskyjä
- **kierros** on ajanjakso, jonka kuluessa jokainen prosessori on saanut ainakin yhden suoritusvuoron.

Protokolla keskinäiselle poissulkemiselle

Proessori P_1 on erikoisasemassa: se suorittaa ohjelmaa

```
do forever
    if  $x_1 = x_n$  then  $x_1 := (x_1 + 1) \bmod (n + 1)$ .
```

Proessori P_i , $i = 2, \dots, n$, suorittaa ohjelmaa

```
do forever
    if  $x_i \neq x_{i-1}$  then  $x_i := x_{i-1}$ .
```

Saadessaan suoritusvuoron keskusdemonilta prosessori suorittaa yhden iteraation **do**-silmukkaansa.

Jos jollain ajanhetkellä arvo x_i muuttuisi **jos** P_i saisi suoritusvuoron, sanomme että P_i **voisi muuttaa tilaansa** tällä ajanhetkellä

Tilannejono on **laillinen** keskinäisen poissulkemisen kannalta, jos sen aikana

- koskaan kaksi eri prosessoria eivät yhtä aikaa voisi muuttaa tilaansa
- jokainen prosessori voi muuttaa tilaansa äärettömän monta kertaa.

Väite 1: jos protokolla käynnistetään tilanteesta, jossa $x_1 = x_2 = \dots = x_n$, niin syntyvä tilannejono on laillinen.

Väite 2: jos protokolla käynnistetään mistä tahansa tilanteesta, niin $x_1 = x_2 = \dots = x_n$ tulee voimaan $O(n^2)$ kierroksen kuluessa.

Väitteet 1 ja 2 yhdessä implikoivat, että protokolla on itsestabiloituva.

Väitteen 1 totuus on melko ilmeinen. Tarkastellaan esim. tilannetta $n = 4$ ja $x_i = 3$ kaikilla i :

x_1	3	4	4	4	4	0	0	0	0	1	1	1	1	2	2	...
x_2	3	3	4	4	4	4	0	0	0	0	1	1	1	1	2	...
x_3	3	3	3	4	4	4	4	0	0	0	0	1	1	1	1	...
x_4	3	3	3	3	4	4	4	4	0	0	0	0	1	1	1	...

Sarakkeet eivät tyypillisesti edusta perättäisiä ajanhetkiä, koska välillä aktivoidaan prosessoreita jotka eivät voi muuttaa tilaansa.

Kuitenkin jokaisella kierroksella siirrytään ainakin yksi sarake eteenpäin.

Väitteen 2 todistamiseksi todetaan ensin, että x_1 ei voi pysyä muuttumattomana n kierrosta.

Vastaoletus: $x_1 = a$ yhtäjaksoisesti n kierrosta.

Kun yksi kierros on kulunut, pätee oletuksen mukaan edelleen $x_1 = a$. Koska P_2 on ollut suorituksessa ainakin kerran, pätee myös $x_2 = a$.

Kun toinen kierros on kulunut, pätee $x_1 = x_2 = x_3 = a$.

Kun $n - 1$ kierrosta on kulunut, pätee $x_1 = x_2 = \dots = x_n = a$.

Siis kierroksella n asetetaan $x_1 := (a + 1) \bmod (n + 1)$; **ristiriita**.

Lähdetään nyt liikkeelle mielivaltaisesta tilanteesta c .

Olkoon $j \in \{0, \dots, n\}$ sellainen, että tilanteessa c kaikille i pätee $x_i \neq j$. Ainakin yksi tällainen j on olemassa, sillä muuttujia x_i on n ja mahdollisia arvoja $n + 1$ kappaletta.

Olkoon t tilanteen c jälkeen ensimmäinen ajanhetki, jolla arvo j tulee arvoksi jollekin x_i . Protokollasta nähdään suoraan, että tässä $i = 1$. Lisäksi t tulee vastaan korkeintaan n^2 kierroksen jälkeen, sillä edellisen kalvon mukaan x_1 saa uuden arvon joka n . kierros.

Hetken t jälkeen x_1 säilyttää arvon j , kunnes $x_n = j$. Koska j ei voi tulla minkään x_i :n arvoksi "spontaanisti" vaan ainoastaan propagoitumalla muuttujasta x_1 lähtien, tämä tapahtuu n kierroksen kuluessa, ja tällöin $x_1 = x_2 = \dots = x_n = j$.

Kaikkiaan kului korkeintaan $n^2 + n = O(n^2)$ kierrosta.

Aiheita esitelmille

Dolev luku 2: perustekniikoita, keskeisiä esimerkkejä

Dolev luku 3: mallin motivointia tietoliikenneprotokollien mahdollisilla virhetiloilla

Dolev luku 4: itsestabiloivan algoritmien muuntaminen laskentamallista toiseen (kolme esitelmää):

- yhteisestä muistista viestinvälitykseen
- yksilölliset prosessorit vs. yksi johtaja
- synkronointi

Dolev luku 5: tekniikoita ei-stabiloivan algoritmin muuttamiseksi stabiloivaksi

Dolev luku 6: itsestabiloinnin yhdistäminen erilaisiin vikamalleihin
(proessorien "nukahtaminen"; bysanttilainen tapaus)

Dolev luku 7: stabilointi siten, että paikalliset virheet eivät sotke koko verkkoa

Beauquier, Gradinariu, Johnen: ylä- ja alarajoja muistintarpeelle itsestabiloivassa johtajan valinnassa

Chen, Welch: itsestabiloiva keskinäinen poissulkeminen ad hoc -verkossa

Johnen, Nguyen: ad hoc -verkon ryvästäminen itsestabiloivasti

Boulinier, Petit, Villain: tehokkaampi itsestabilointi kun rajoitteet ovat lokaaleja

Lynch luku 5: yksimielisyyden saavuttaminen kun viestejä voi kadota

Lynch luku 6: yksimielisyyden saavuttaminen kun joukossa voi olla salaliittolaisia (" bysanttilaiset kenraalit")

Dalot, Dolev: sama itsestabiloivasti